

ДО ТАЄМНИЦЬ СЛОВА

(рецензія на науково-культурологічне видання:

Микола Сулятицький. Горить золотослова пектораль (літературознавство, театрознавство, культурологія, громадсько-політична есеїстика): Науково-культурологічне видання. – Івано-Франківськ, 2014. – 288 с.)

Рідко трапляється, щоб в одній книжці вміщували такі різноманітні рубрики та матеріали. Утім, вони по-своєму структуровані й збалансовані. Зміст рецензованого видання переконливо засвідчує щедрість творчих талантів автора. Ще з давніших часів знаю, що Микола Сулятицький вагався у виборі поміж літературознавством та театром. Будучи культуртрегером за фахом та освітою, він знайшов себе в широкому спектрі творчих амплуа – як організатор та модератор різних публічних заходів, як актор і декламатор. Із часом до цього додалася ще й громадська активність, участь у національно-патріотичному житті прикарпатського краю, де пана Миколу добре знають і цінують як політичного діяча. А численні його статті, що друкувалися в регіональній періодиці, роблять свою благородну справу та згуртовують краян, додають їм наснаги в боротьбі за справжню Україну – живу, багату, культурну й духовну республіку, де вміють цінувати рідне слово, батьківські заповіді, матірину пісню, традиції славних предків.

Літературознавча ж стежка повела М. Сулятицького до драматургії Лесі Українки – одного з вершинних явищ нашої національної культури ХХ століття. Пригадую виступи на наукових конференціях, дискусії, що згодом відбилися в наукових публікаціях. Уже по роках Микола Сулятицький успішно завершив свої студії над авторським театром Лесі Українки, захистивши у травні 2007 року в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка кандидатську дисертацію «Міфологічні парадигми художнього мислення в драматургії Лесі Українки». Звернення дослідника до міфологічного протопласту художньої образності поетеси не випадкове, воно цілком виправдане, адже дає можливість розкрити своєрідність поетики Лесі Українки. Про це добре свідчить хоча б той факт, що в подібному ракурсі працювали й інші дослідники (згадати хоча би працю «Міфологічний горизонт українського модернізму» 1998 року того, хто пише ці рядки, або зовсім недавно видану монографію Галини Левченко «Міф проти історії: семіосфера лірики Лесі Українки» (2013), не кажучи вже про численні статті на подібні теми, якими рясніють наукові збірники).

Отож, творчий ужинок попередніх років склав цю цікаву й непересічну книжку. Її автор, кандидат філологічних наук, викладач українозначих дисциплін Івано-Франківського національного медичного університету Микола Сулятицький є вдумливим та ретельним дослідником, активним громадським діячем, знаним у своєму краї та за його межами. Прикметно, що він з однаковою компетентністю бере слово у справах літератури, театру, історії, культури, краєзнавства. Різноманітний талант науковця й публіциста виявився в рецензованій праці на повну силу. Тут представлено публікації, що з'являлися в різні роки в періодичних виданнях, а також у наукових

збірниках та колективних монографіях. Вони виявляють не тільки широту зацікавлень автора, про що вже йшлося вище. Важливіше, що, зібрані під однією обкладинкою, ці статті та есеї своєрідно віддзеркалюють як перебіг державотворчих процесів, так і місце в ньому окремих проблемних вузлів або ж визначних постатей, яких М. Сулятицький завжди згадує з пошанівком та вдячністю. Через окремі нариси книжки «Горить золотослова пектораль» можна простежувати динаміку культурного життя нашої країни за останні десятиліття – від ентузіастичного початку історії Держави в 1990-х через труднощі, випробування, розчарування – до сучасного стану зміцнення, змужніння, національної консолідації та свідомості власної сили. Безперечно, було варто зібрати всі ці матеріали в одній книжці. Адже вони були публіковані свого часу в різних періодичних чи неперіодичних виданнях, частину з яких на сьогодні забуто. Передрук авторських статей цього річ дає враження цікавої ретроспективи – не лише зрізу мислення й культурних пріоритетів самого Миколи Сулятицького, а й розвитку наших громадянських, національно-культурних ініціатив, які довгий час залишалися в затінку громадської думки та публічних медій.

З іншого боку, публікація книжки «Горить золото слова пектораль» дає змогу читачеві самостійно оцінити гостре перо автора, актуальність тих тем, які він порушує, патріотичний пафос, що помітний у більшості зі статей. Важливо також зазначити, що на ці праці можна спиратися в навчанні українознавчих дисциплін. Очевидно, і сам Микола Сулятицький їх активно застосовує, і його колеги такого шансу не цураються. Недаремно ж справа національно-патріотичного виховання в Івано-Франківському медичному університеті поставлена настільки добре, що цей виш Міністерство освіти і науки Україну ставить у приклад іншим, а на його базі організовує всеукраїнські семінари зі згаданої проблематики.

Пропоноване читачеві науково-культурологічне видання містить досить цікавий та різнобічний зріз проблематики, що характеризує сучасний культурний ландшафт та його особливості в Україні, зокрема в Прикарпатті. Широке коло проблем, а також багатство персоналій, які представлені в науковому чи публіцистичному осмисленні автора, вражають. Тут і класики – Тарас Шевченко, Леся Українка, Пантелеймон Куліш, Станіслав Вінценз, і сучасники – Роман Федорів, Марія Матіос, Володимир Качкан, Олег Гринів, Марія Ігнатюк, Микола Дмитренко, Микола Симчич. Разом із тим усі ці постаті й факти залишаються актуальними, позаяк Микола Сулятицький уміє знайти такі підходи та акценти, які наближають постаті з минулого до сприйняття сучасного читача. Розвідки, що присвячені літературним творам, чергуються з театральними відгуками, а також із рецензіями на видання фольклорних і краєзнавчих матеріалів. Будучи уважним обсерватором книжково-журнальних новинок, автор «Пекторалі» вміє знайти такі інтерпретації та акценти, які виявляють справжню вартість рецензованих ним видань.

Безумовним є національно-патріотичний дух, що притаманний нарисам Миколи Сулятицького. Він виражає авторську позицію щодо національної

культури в цілому, а також її регіонального різновиду, що представлений численними іменами творців культури з Прикарпаття, яким присвячує свою увагу автор цієї книжки. Це патріотизм не показовий, а живий, органічний, бо він багато в чому диктує ті чи інші оцінки автора книжки. Оцінюючи видатні постаті української культури – від Лесі Українки до наших сучасників – науковець акцентує на світоглядній доміні, що знакує їхню творчість і що, зрештою, визначила місце цих діячів у культурному розвитку українства. Такий підхід можна визнати державницьким, він дуже потрібний сьогодні, а залучення до лектури книжки «Горить золотослова пектораль» студентів наших університетів сприятиме шляхетній справі їхнього патріотичного виховання.

Збірка стала наслідком ретельних наукових пошуків автора, його багаторічного досвіду дослідження літератури, театру, культури. Укладена книжка цілком грамотно, зважено. Матеріал поділено на окремі розділи, також упорядковані за жанровим принципом. У першому розділі («На овидах красно писемного зореслів'я») зібрано літературознавчі публікації М. Сулятицького. За обсягом та розмаїттям тем це – найбільш ґрунтовна частина праці. Отже, літературознавство посідає чільну позицію серед творчих зацікавлень автора. Другий розділ присвячено театрознавству («У засвічадах храму Мельпомени»). Третій же містить культурологічні есеї Миколи Сулятицького – про народну пісню та її збирачів, про пресу, про Шевченкове слово на сцені тощо. Розділ IV книжки складають публіцистичні роздуми автора, що були відгуком на помітні публікації попередніх років й виявляють талант меткого літературного критика. Останній же, п'ятий розділ «Пекторалі» посідає громадсько-політична есеїстика, яка переконливо засвідчує спадковий патріотизм автора, вірність заповітам предків та непокірному духові карпатської землі, що проростав чи то в опришківських повстаннях, чи то в русі УПА в трагічні часи Другої світової війни.

Досліджуючи Слово і через нього осягаючи основи рідної національної культури, М. Сулятицький виявляє себе вмілим та патріотично наставленим критиком, нарисовцем, науковцем. Можливо, не завжди вдалося авторові гармонійно об'єднати розрізнені нариси (писані, до того ж, у різний час і з різною метою, для різних видань) в концептуальну й структурну цілість книжки. Видається, що було б логічно уніфікувати всі публікації, тобто подавати їх за єдиним формальним принципом. Попри те, немає сумніву, що науково-культурологічне видання Миколи Сулятицького «Горить золотослова пектораль» (2014) знайде свого читача. Книжка професійно підготовлена до друку й естетично видана. Її наявність у відповідних підрозділах українських університетів, а також університетських та наукових бібліотеках сприятиме оживленню обігу ідей у сучасних гуманітарних науках, зокрема в їхньому молодіжному секторі, що представлений аспірантами та студентами.

Ярослав Поліщук